

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Viveka Persson
08-563 086 58
Viveka.persson@uka.se

Datum 2017-06-13
Reg.nr 42-00404-16

Utbildningsdepartementet,
Regeringskansliet

Yttrande över Teologiska högskolan Stockholms ansökan om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter

(Remiss 2014-06-01, dnr U2016/02369/UH)

Universitetskanslersämbetets beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) föreslår att Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) får tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter.

Ansökan och ärendets hantering

Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) har ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter. UKÄ har anmodats att avge ett yttrande över ansökan.

De sakkunniga anförde i sitt yttrande den 9 maj 2017 till UKÄ att aspekten lärarkompetens var otillfredsställande eftersom det saknades tillräckligt antal tillsvidareanställda lärare med kompetens inom folkrätt. Samtliga övriga aspekter bedömdes dock som tillfredsställande. UKÄ instämde i de sakkunnigas bedömning och beslutade den 9 maj 2017 att ge Teologiska högskolan Stockholm AB möjlighet att senast den 9 november 2017 komplettera sin ansökan. Teologiska högskolan Stockholm AB lämnade den 18 maj 2017 in en kompletterande redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits baserat på de sakkunnigas yttrande.

För granskning av ansökan har UKÄ utsett följande sakkunniga: docent Johan Brännmark, Malmö högskola, professor Göran Melander, Raoul Wallenberginstitutet, Lunds universitet och professor Peter Nynäs, Åbo Akademi. De sakkunnigas bedömning baseras på Teologiska högskolan Stockholms AB kompletterande redogörelse som utbildningsanordnaren lämnade in den 18 maj 2017. De sakkunniga anser att aspekten lärarkompetens med denna redogörelse är tillfredsställande. Bedömningen av de övriga aspekterna som tillfredsställande i yttrandet den 9 maj 2017 kvarstår. De sakkunnigas yttranden daterade den 9 maj 2017 och den 13 juni 2017 bifogas.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Bedömningen av ansökan har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt utifrån UKÄ:s aspekter och kriterier.

De sakkunnigas bedömning är att Teologiska högskolan Stockholm AB nu har de förutsättningar som krävs för att ge en masterexamen inom området mänskliga rättigheter och att utbildningen uppfyller kraven i högskolelagen och de examensmål som anges i högskoleförordningen. UKÄ instämmer i de sakkunnigas bedömning.

Beslut i ärendet har tagits av ställföreträdande myndighetschefen Karin Järplid Linde efter föredragning av enhetschefen Viveka Persson i närvaro av chefsassistenten Agnes Ers samt kommunikátören och pressekreteraren Kristin Wengerholt.

Karin Järplid Linde

Viveka Persson

Kopia till:

De sakkunniga

Granskning av Teologiska högskolan Stockholms ansökan om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter

Uppdraget

Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) (THS) har den 1 juni 2016 ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter. Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har anmodats att avge ett yttrande över ansökan. Vi, docent Johan Brännmark, Malmö högskola, professor Göran Melander, Raoul Wallenberginstitutet, Lunds universitet och professor Peter Nynäs, Åbo Akademi, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Baserat på vårt yttrande daterat den 9 maj 2017 fattade UKÄ ett beslut om att ge Teologiska högskolan Stockholm möjlighet att komplettera sin ansökan. Detta då bedömningen var att aspekten lärarkompetens är otillfredsställande eftersom det saknas tillräckligt antal tillsvidareanställda lärare med kompetens inom folkrätt.

Denna granskning berör därför endast aspekten lärarkompetens. För bedömningen av de övriga aspekterna hänvisas till yttrandet daterat 9 maj 2017.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån UKÄ:s aspekter och kriterier. Underlag för bedömningen har varit den kompletterande redogörelsen som Teologiska högskolan Stockholm lämnat in till UKÄ den 18 maj 2017.

Utbildningens utformning

Lärarkompetens

Det är vår bedömning att Teologiska högskolan Stockholm efter att ha tillsvidareanställt en lektor i folkrätt på 50% numera kan uppvisa tillräcklig lärarkompetens inom det folkrättsliga området. Samma person har just nu en visstidsanställning som i enlighet med anställningsavtal daterat 17 maj 2017 övergår till en tillsvidareanställning från och med 1 oktober 2017.

Sammanfattningsvis får Teologiska högskolan Stockholm anses ha tillräckligt antal kompetenta lärare för att kvalitetsaspekten ”lärarkompetens” ska anses vara uppfylld.

Sammanfattande bedömning: Aspekten lärarkompetens är tillfredsställande.

De sakkunnigas rekommendation

Teologiska högskolan Stockholm bedöms nu uppfylla alla kvalitetsaspekter för att kunna ge en masterexamen inom området mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av ovanstående föreslår

vi att Universitetskanslersämbetet beslutar att rekommendera regeringen att ge Teologiska högskolan Stockholm tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter.

De sakkunniga,

Johan Brännmark

Göran Melander

Peter Nynäs

Granskning av Teologiska högskolan Stockholms ansökan om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter

Uppdraget

Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) (THS) har den 1 juni 2016 ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter. Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har anmodats att avge ett yttrande över ansökan. Vi, docent Johan Brännmark, Malmö högskola, professor Göran Melander, Raoul Wallenberginstitutet, Lunds universitet och professor Peter Nynäs, Åbo Akademi, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de aspekter som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om masterexamensstillstånd*, Högskoleverket reg.nr 643-2687-08. Underlag för bedömningen har varit THS ansökan om examensstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 8 december 2016. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, utbildningsledning, studenter och lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vår bedömning är att Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) idag inte har de förutsättningar som krävs för att ge en masterexamen inom mänskliga rättigheter. Aspekten lärarkompetens är inte tillfredsställande eftersom det saknas tillräckligt antal tillsvidareanställda lärare med kompetens inom folkrätt. Vi bedömer dock att THS initierat åtgärder som kan avhjälpa bristerna inom en tidsperiod av sex månader.

De sakkunniga

Johan Brännmark

Göran Melander

Peter Nynäs

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte	Examenstillstånd	ID-nr
Teologiska högskolan Stockholm	Mänskliga rättigheter - master	A-2016-09-3988
<p>Område för examenstillstånd</p> <p>Omdöme: Tillfredsställande</p> <p>Motivering: THS har sedan 2008 tillstånd att utfärda kandidatexamen i mänskliga rättigheter och har tidigare haft ett samarbete med Uppsala universitet kring ett magister- och masterprogram i mänskliga rättigheter. Detta samarbete upphörde 2014/15. Under 2015 fick THS tillstånd att utfärda magisterexamen i mänskliga rättigheter. För närvarande ges sedan hösten 2015 ett masterprogram i teologi med inriktning mot mänskliga rättigheter. Avsikten med nuvarande ansökan är att ersätta den inriktningen med en masterexamen inom mänskliga rättigheter, 120 högskolepoäng. Behörig att antas till programmet är den som har en kandidatexamen, där huvudområdet utgörs av minst 90 högskolepoäng i mänskliga rättigheter eller annat relevant ämne vid teologisk, historisk-filosofisk, samhällsvetenskaplig, juridisk eller motsvarande fakultet.</p> <p>De relativt breda behörighetskraven återspeglar det faktum att mänskliga rättigheter vid THS mycket tydligt är ett tvärvetenskapligt ämne, där mänskliga rättigheter lokaliseras i en skärningspunkt mellan politik, etik och juridik. Detta ligger väl i linje med hur det ser ut på ett antal andra program i mänskliga rättigheter i Sverige. Det bör dock likväl påpekas att dessa breda behörighetskrav samtidigt innebär en utmaning för konstruktionen av denna typ av program. Det framgår av ansökan och av intervjuerna att det nuvarande masterprogrammet i teologi med inriktning mot mänskliga rättigheter har en studentgrupp där en del studenter gått vidare från det lokala kandidatprogrammet och en del läst helt andra program tidigare. Det finns ingen anledning att anta att situationen kommer att se annorlunda ut om THS får tillstånd att utfärda masterexamen i mänskliga rättigheter. Här uppstår en potentiell spänning mellan att samtidigt både introducera mänskliga rättigheter som område för de studenter som inte har någon bakgrund däri och att fördjupa ämnet för de som har den bakgrunden.</p> <p>Till viss del handlar denna spänning om en inneboende och därmed oundviklig problematik för tvärvetenskapliga utbildningar som framträder främst på avancerad nivå om dessa inte bara ska bygga vidare på en specifik tvärvetenskaplig utbildning på grundnivå. Det innebär likväl en utmaning som behöver mötas vid uppläggning av denna typ av utbildning. Genom att snäva in behörighetskraven något borde det gå att minska behovet av introducerande inslag till viss del. Samtidigt framgick det mycket tydligt av intervjuerna att man vid högskolan redan arbetar mycket medvetet med denna problematik. Det görs bland annat genom sättet på vilket arbetsuppgifter för studenterna läggs upp, men även genom att använda andra typer av texter än de som förekommer på kandidatprogrammet, allt i syfte att hitta ingångar till mänskliga rättigheter som skapar sammanhållna lärandeprocesser för en studentgrupp med varierande bakgrund. Det är omöjligt att i detta sammanhang bedöma exakt hur väl detta arbete lyckas, men denna spänning mellan introduktion och fördjupning är som redan påpekats inte något unikt problem för just detta program. Vad som dock krävs, menar vi, är att det finns en hög grad av medvetenhet och reflektion kring denna problematik som grund för programmets utformning samt för lärolagets arbetssätt, och vad gäller detta var framför allt intervjuerna förtroendeingivande.</p>		

Datum
2017-05-09Reg.nr
42-00404-16

Sammanfattningsvis menar vi att de möjliga utmaningar som THS står inför ifråga om att bedriva ett masterprogram i mänskliga rättigheter framför allt handlar om saker som är inneboende i själva området, men att den skriftliga ansökan tillsammans med intervjuerna gör att vår bedömning är att THS har goda förutsättningar att hantera dessa utmaningar på ett tillfredsställande sätt. Området för examenstillstånd bedöms således som tillfredsställande.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå**Omdöme:** Tillfredsställande

Motivering: THS är en liten högskola, men det finns likväl en relativt aktiv forskningsmiljö som karaktäriseras av återkommenade forskningsanknutna seminarier, gästföreläsningar och motsvarande. Vidare har lärarkollegiet vid THS till exempel möjlighet att varje år från interna medel söka upp till en tredjedel av tjänsten för egen forskning och kompetensutveckling, vilket med svenska mått mätt ligger på en mycket god nivå. I ansökan listas dessutom en rad bidragsgivare från vilka forskare vid THS erhållit externa medel. För vår sammanfattande bedömning är det viktigt att notera att forskningsmiljön i just mänskliga rättigheter nyligen har förstärkts genom etablerandet av ett högre seminarium där även masterstudenterna kommer att kunna delta. Sett till hela den bredd som finns inom mänskliga rättigheter är det naturligtvis inte en heltäckande forskningsmiljö, men det är heller inget som kan förväntas. En viss del av forskningen drar åt ett religionsvetenskapligt håll, men framför allt är det samhällsvetenskapligt orienterad forskning som dominerar, där till exempel forskning kring fredsbyggande och försoning kan lyftas fram. Mer renodlat juridiska eller filosofiska perspektiv är mindre framträdande. Den samhällsvetenskapliga orienteringen går också igen i utformningen av masterprogrammet, vilket är rimligt. Undervisning på avancerad nivå bör ha en stark forskningsanknytning och för att det ska fungera i praktiken måste lärarnas forskningsområden i viss utsträckning framträda i konstruktionen av programmet. På grund av att mänskliga rättigheter till så stor del kännetecknas av en folkrättslig stomme skulle dock miljön behöva förstärkas, framför allt på det juridiska området, vilket vi även framhåller på annat ställe i detta utlåtande. Detta skulle bättre säkerställa att undervisningen blir tydligt forskningsanknuten och att det finns möjlighet till kvalificerad ämnesspecifik handledning av masteruppsatser (som inte bygger på tillfälliga lösningar med timlärare). Av intervjuerna med representanter för olika grupper vid lärosätet inklusive studenterna framgick också att man ser en tydlig nivåskillnad mellan nuvarande kandidat- och masterprogram, och att närheten till faktisk forskning är en viktig del i detta. Parallellt betonades även värdet av att förstärka och utveckla denna.

Att utbildningens innehåll och utformning är forskningsanknuten är viktigt för att möjliggöra för studenter att kunna gå vidare till forskarutbildning, men för att göra denna bana till en levande möjlighet spelar det också roll i vilken utsträckning det redan finns forskarutbildning respektive doktorander i miljön. Från 2008 har THS haft doktorander vid olika universitet i Sverige och utomlands och dessa har forskarplatser vid THS. För närvarande är dessa doktorander antagna framför allt vid Åbo Akademi, men även vid Umeå respektive Uppsala universitet. Merparten av doktoranderna är antagna i systematisk teologi. Under 2016 har THS fått tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området teologi/religionsvetenskap, vilket gör att man i framtiden inte kommer att vara lika beroende av dessa externa samarbeten, även om samma förhållanden som tidigare dock fortfarande kommer att gälla för forskarutbildning i mänskliga rättigheter. Det finns i nuläget endast en doktorand i mänskliga rättigheter, dessutom relativt nyantagen, vilket gör att det knappast kan sägas finnas en stark doktorandmiljö med avseende på mänskliga rättigheter även om lärarreuser i viss mån stärker denna. Samtidigt ligger detta i sakens natur. Det går naturligtvis att kombinera ett kandidatprogram med att också ha doktorander i mänskliga rättigheter, så ser

situationen till exempel ut i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen i Lund (om än med internt antagna doktorander). Den mer naturliga konstruktionen är dock att lägga en grund för att ha doktorander, oavsett om de är internt eller externt antagna, genom att ha ett eget masterprogram. Det är naturligtvis omöjligt att med säkerhet säga hur miljön på THS kommer att utvecklas i framtiden, men utifrån intervjuerna med såväl ledning som lärare och forskare framgick tydligt att det finns en stark vilja att vidareutveckla forskarmiljön i mänskliga rättigheter och att ett masterprogram skulle vara en viktig pusselbit i det arbetet.

Frågan om nära anknytning till utbildning på forskarnivå är en bedömningspunkt där man kan sätta fingret på en betydande utvecklingspotential, och sökanden är själva medvetna om detta. Det bör dock understrykas att en sådan utveckling är tydligt beroende av ett masterprogram och en specifik forskarutbildning i mänskliga rättigheter och våra kritiska iakttagelser kan inte anses stå i vägen för inrättandet av ett masterprogram. Det finns på flera sätt en dynamisk forskningsmiljö vid THS och den är stadd i tydlig utveckling. Genom ytterligare rekryteringar som diskuteras annorstädes i utlåtandet kommer högskolan att garantera även en förstärkning av den ämnesspecifika forskningsmiljön och den utveckling som efterlysts ovan. Anknytningen till utbildning på forskarnivå kan därmed anses vara stark nog för att bedömas som tillfredsställande.

Lärarkapacitet och lärarkompetens

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Disciplinen mänskliga rättigheter är ett flervetenskapligt ämne med inslag av juridik (framför allt folkrätt), historia, statsvetenskap, filosofi m.fl. ämnen. Det gör också att det finns många möjliga sätt på vilket ett lärarlag kan vara sammansatt. Vid tiden för ansökans inlämning bestod det fasta lärarlaget i mänskliga rättigheter vid THS av en professor, två docenter och åtminstone två lektorer. Rekrytering pågår av ytterligare två lärare och forskare. De tre seniora forskarna som redan finns på plats förefaller alla vara aktiva och väletablerade forskare, om än kanske inte starkt inriktade mot att publicera sig i internationella peer-granskade tidskrifter. När det gäller inriktningen på forskningen är den till stora delar samhällsvetenskaplig, med vissa religionsvetenskapliga inslag. Att det finns en samhällsvetenskaplig orientering är i sig inte ett problem, det kan vara en del av ämnets profil på en viss högskola, men samtidigt måste även andra delar också täckas in, där framför allt juridik och i synnerhet folkrätt är centralt, men där också mer grundläggande normativa frågor som vanligen behandlas inom filosofi eller politisk teori är viktiga. En av docenterna har en bakgrund i etik, ett ämne som har inslag av filosofi, men som samtidigt är ett bredare och ofta mer empiriskt inriktat område. Här finns därmed viss täckning. Inom juridik och framför allt vad gäller folkrätt ser det dock betydligt sämre ut. Den lektor med kompetens inom området som angavs i ansökan har sedan ansökan inkom lämnat THS, vilket skapar en påtaglig lucka i lärarlagets kompetens.

Vid intervjuerna framkom det att två lektorat var under tillsättning. Efter delning av en tidigare version av detta yttrande informerade THS om att tre personer blivit anställda som lektorer. De aktuella anställningarna omfattar totalt 1,5 heltidstjänst, dvs. tre tjänster om vardera 50 procent. Tillsammans bidrar dessa tre lärare med viktig kompetens inom bland annat folkrätt, men endast en av dem har den formellt renodlade folkrättskompetensen som vi anser nödvändig för utbildningen. Den sistnämnda anställningen är dessutom bara på ett tidsbegränsat förordnande. Det innebär att detta kompetensområde inte har den långsiktiga stabilitet som är rimlig att begära. Ett lektorat om 50 procent inom folkrätt anser vi vara ett minimum, förutsatt att det är en tillsvidareanställning. Med ett sådant lektorat bedömer vi att situationen i princip är god nog, men osäkerheten kring aktuell förordnande gör att det i nuläget inte föreligger tillräcklig visshet vad gäller de långsiktiga förutsättningarna för att ge ett masterprogram i mänskliga rättigheter. Avsikten om och de långt

framskridna planerna på att totalt tillsätta två heltidslektorat som ledningen för utbildningen presenterade i samband med intervjuerna gör att vi anser att de kommer att kunna åtgärda de brister vi pekat på inom en tidsperiod av sex månader. Det tillskott av kompetens som då ska ha tillförts utbildningen gäller ett lektorat inom folkrätt som ska vara en tillsvidareanställning om minst 50 procent. I avsaknad av den långsiktiga tillgången till den kompetensen när detta yttrande skrivs anser vi att aspekten inte är tillfredställande.

Utbildningens utformning

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Utbildningens behörighetskrav, innehåll och utformning framgår väl av utbildningsplaner som bifogats ansökan. Detsamma gäller kursernas nivåklassificering, kursernas och utbildningsprogrammets progression samt forskningsanknytning. Kurserna i programmet består som regel av litteraturstudier, föreläsningar och seminarieövningar. Här finns en progressionsanpassad balans mellan undervisning som ger vidgade perspektiv och väsentligt fördjupade kunskaper, och undervisning som tränar studenten i att "professionellt göra självständiga och kritiska bedömningar, samt att självständigt och flexibelt urskilja, formulera och lösa kvalificerade problem". Utbildningsplanen för masterprogrammet i mänskliga rättigheter (120 högskolepoäng) ger ytterligare beskrivning av kursnivå, innehåll och mål. Litteratur samt övrig nödvändig information framgår av kursbeskrivningarna. Programmet innehåller även relevanta metodkurser och avslutas med ett självständigt examensarbete. I viss bemärkelse uppfyller programmet som helhet på ett tillfredsställande sätt krav på både breddning och fördjupning inom utbildning på avancerad nivå. Alla formella krav såsom antal högskolepoäng, breddning och fördjupning och att kursplanerna utformats i anslutning till vad som stipuleras i examensordning och högskolelag är uppfyllda. Kraven för att nå examensmålen är också klart dokumenterade.

Det bör noteras att området mänskliga rättigheter förstås som tvärvetenskapligt i denna ansökan och att detta skapar en tidigare påtalad spänning i förhållande till hur man kan lyckas fylla kraven i examensordningen som stipulerar att "för masterexamen skall studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete." Den föreslagna kurslitteraturen är å ena sidan relevant för programmet men å andra sidan och med tanke på det specifika området väcks frågor om programmet ger det breda kunnande som krävs för en masterexamen. Här vill bedömargruppen väcka frågan om den tid och det antal högskolepoäng som satsas på praktik är det bästa valet för utbildning på masternivå, eller om denna kurs borde omdefinieras så att den bättre tjänar målsättningarna och kraven för masterexamen och bättre garanterar utbildningens bredd inom området.

Bedömargruppens fråga väcks specifikt av att det finns en uppenbar risk för att studenter efter genomgången masterutbildning enligt den föreslagna strukturen saknar väsentliga kunskaper i mänskliga rättigheter. Det folkrättsliga inslaget i den föreslagna utbildningen innefattar en delkurs i folkrätt och mänskliga rättigheter (10 högskolepoäng) med ett kursinnehåll som hör hemma på grundläggande nivå. Kursen Mänskliga rättigheter i ett europeiskt perspektiv (7,5 högskolepoäng) är eventuellt för kort. Brister finns även i fråga om bland annat ESK-rättigheter, sambandet mellan rättigheter och rättvis handel och det närliggande ämnet om företags sociala ansvar (corporate social responsibility). För bedömningen måste det naturligtvis tas i beaktande att mänskliga rättigheter är ett tvärvetenskapligt ämne och att varje lärosäte har frihet att lägga tyngdpunkten på olika ställen i sina utbildningar. Det är också fullt rimligt att sammansättningen av lärarlaget får genomslag i den exakta

Datum
2017-05-09Reg.nr
42-00404-16

utformningen av en utbildning. Samtidigt måste dock lärarlaget anpassas efter den aktuella utbildningen. Att det folkrättsliga inslaget är begränsat i den föreslagna masterutbildningen beror rimligtvis på bristande lärarkapacitet och lärarkompetens. Med andra ord är både de konkreta processerna med pågående rekryteringar och planerna på ytterligare förstärkning av lärarkapaciteten och lärarkompetensen inom mänskliga rättigheter avgörande för utvecklingen av utbildningens utformning. Sammanfattningsvis vill bedömargruppen påpeka att det finns ett tydligt område där förbättringar bör göras och anser att dessa förbättringar kan förväntas ske helt naturligt om den brist som finns i fråga om lärarlagets sammansättning åtgärdas.

Efter delning av en tidigare version av detta yttrande inkom lärosätet i sitt svar med en komplettering där det framgår att de valbara praktikkursen utgår och ersätts med de obligatoriska kurserna Folkrättsliga utmaningar i det internationella systemet, 15 högskolepoäng och Mänskliga rättigheter, internationella relationer och social konflikt, 15 högskolepoäng. Detta gör att utbildningens bredd inom området svarar mot kraven för masterexamen och därmed anses utbildningens utformning vara tillfredsställande.

Kvalitetssäkring**Omdöme:** Tillfredsställande

Motivering: Det är uppenbart att THS har ett väl utarbetat kvalitetsarbete som är väl förankrat på alla nivåer och att det bygger på väl preciserade ansvarsfördelningar och system för uppföljning samt respons. I styrdokumentet betonas att och beskrivs hur ett sedan länge inarbetat kvalitetsarbete garanterar en fortlöpande analys, uppföljning och implementering av åtgärder för att säkra kvaliteten i verksamheten. Det har sin grund i tydliga rutiner för t.ex. utveckling och revidering av program och kurser. Kvalitetsarbetet omfattar exempelvis ett lärarkollegium för mänskliga rättigheter i vilket även studentrepresentanter deltar. Kollegiet sammanträder en gång i månaden och har ansvar för kursplaner, kursutvärdering och kursutveckling. Frågor som rör exempelvis studiemiljö och likabehandling i olika sammanhang bevakas av Rådet för likabehandling. Utvecklingsarbetet stöds även av högskolans omfattande nätverk och samarbeten med andra lärosäten som tar sig uttryck bland annat i en plan för internationaliseringen 2016-2018. I gemensamma lärarkollegier för olika ämnen behandlas THS långsiktiga utveckling med fokus på handlingsplaner, pedagogiska frågor, frågor om programutveckling och övergripande forskningsfrågor. THS framhåller att lärarkollegiet sammanträder ungefär en gång per månad och möts några dagar även i samband med läsårsavslutning/läsårsstart.

På begäran inkom THS med en komplettering som ytterligare kompletterade och nyanserade det ovanstående väl samt visade hur THS kontinuerligt arbetar för att förbättra olika strukturer. Vid intervjuerna kunde den ovan nämnda kvalitetssäkringen bekräftas på flera sätt. Dels framgår det indirekt att samspelet mellan olika kategorier (ledning, lärare, studenter) karaktäriseras av medvetenhet om ansvar i kombination med öppenhet i kommunikationen. Dels visar respektive grupper på medvetenhet om hur eventuella frågor kan och ska aktualiseras inom högskolan. Det framgick vidare och med tydlighet att studenterna är observanta på och aktivt nyttjar sin möjlighet att påverka utbildningen och utbildningsmiljön. Vår granskning av frågan om högskolans arbete med kvalitetssäkring visar att högskolan karaktäriseras av tydliga strukturer, medvetenhet och engagemang från alla parter och bedöms sammanfattningsvis som tillfredsställande.

Infrastruktur**Omdöme:** Tillfredsställande

Motivering: I ansökan redogör THS för en god infrastruktur i form av föreläsningssalar och mindre grupprum som fungerar väl för undervisning. Härtill kommer en väl fungerande administration och ändamålsenliga utrymmen som erbjuds lärare och studenter. Ansökan låter även förstå att THS satsar på biblioteksresurser och att utveckla dessa. Utvecklingen har stötts av en donation år 2015. Bibliotekets totala bestånd omfattar omkring 28 000 titlar och har speciellt som ambition att förstärka utbudet av e-resurser. Bland annat har två e-bokkollektioner inom teologi och mänskliga rättigheter införskaffats. Biblioteket erbjuder totalt omkring 24 000 e-boktitlar. Biblioteket satsar även på tidskrifter och erbjuder tillgång till flera databaser som exempelvis ProQuest Political Science som omfattar cirka 660 tidskrifter varav många är i fulltext.

Intervjuerna gav ingen annan bild än att THS karaktäriseras av en infrastruktur som styrs och utvecklas målmedvetet av ledning och lärare med möjlighet till inflytande från studenterna vad gäller viktiga anskaffningar. Det framgick även att lärarkategorin aktivt bistår studenternas vad gäller frågor om tillgång till bland annat aktuell och relevant litteratur och studenterna är väl införstådda med betydelsen av och praktiker vad gäller sitt eget ansvar för anskaffande av litteratur. Bedömargruppens uppfattning är att miljön är funktionell och dynamisk för både studenter och lärare, samt att den anpassas och utvecklas kontinuerligt i ljuset av nya krav och behov. Infrastrukturen vid högskolan kan sammanfattningsvis bedömas som tillfredsställande.

Samlat omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Teologiska högskolan är en relativt liten högskola där den dominerande inriktningen är religionsvetenskaplig, men där mänskliga rättigheter är ett viktigt profilämne för högskolan som helhet. Det gör också att ledningen på högskolan är starkt involverad och engagerad i att utveckla mänskliga rättigheter som ämne på THS, något som rimligen skapar goda möjligheter för ämnet att utvecklas väl under kommande år. Det har också framgått tydligt att det långsiktiga målet är att THS ska ha en helt komplett miljö inom mänskliga rättigheter, dvs. kandidat-, magister- och masterprogram samt forskarutbildning (med antagning vid högskolan snarare än via samarbeten med andra lärosäten). Strävan att skapa en sådan miljö är lovvärd och bör understödjas. Det kan ändå anmärkas att högskolans strävan eventuellt lett till en något forcerad process från deras sida. Detta dels genom att en masterutbildning i teologi med inriktning mot mänskliga rättigheter redan inrättats snarare än att invänta ett positivt besked om den masterutbildning som man egentligen vill erbjuda sina studenter, dels genom att en ansökan lämnats in under pågående rekryteringsprocesser, vilket framför allt har gjort aspekten lärarkapacitet och lärarkompetens mer svårbedömd än vad som hade behövt vara fallet. (vi har under processen haft tre olika situationer att ta ställning till, en som gällde vid ansökans inlämnande, en som gällde vid tidpunkten för intervjuerna och slutligen den som gäller nu vid skrivandet av slutversionen av yttrandet). Med detta sagt är dock vår uppgift att, utifrån den mest fullständigt kompletterade information som vi har, ta ställning till om THS under rådande situation har de förutsättningar som krävs för att ge utbildning på masternivå i mänskliga rättigheter. Här har THS ansökan inklusive kompletteringar och intervjuer utgjort underlag för vår bedömning och sammanfattningsvis är den att THS nu ligger mycket nära en tillfredsställande situation, men att frågetecknen kring anställningssituationen vad gäller kompetensen inom folkrätt gör att det i nuläget inte föreligger tillräcklig visshet om att THS på längre sikt har tillräckliga förutsättningar för att ge utbildning till mastersexamen inom området mänskliga rättigheter.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att THS i dagsläget inte har samtliga förutsättningar på plats för att ge utbildning till masterexamen inom mänskliga rättigheter. Det som i dagsläget är otillfredsställande är aspekten lärarkompetens. Däremot bedöms aspekten lärarkompetens bli

tillfredsställande under förutsättning att högskolan åtgärdar följande:

- lektoratet inom folkrätt ska vara en tillsvidareanställning om minst 50 procent.

Aspekten lärarkompetens bedöms i dagsläget som otillfredsställande fram tills att nödvändiga kompletteringar gjorts, medan samtliga övriga aspekter såsom område för examenstillstånd, nära anknytning till utbildning på forskarnivå, utbildningens utformning, kvalitetssäkring och infrastruktur bedöms som tillfredsställande.

Bilaga 2

Teologiska högskolan Stockholms svar på delning av bedömargruppens preliminära yttrande.

Kursplan: Folkrättsliga utmaningar i det internationella systemet, 15 hp.

Teologiska högskolan Stockholms synpunkter på Universitetskanslersämbetets preliminära yttrande, reg.nr 42-00404-16, 2017-02-13 med anledning av högskolans ansökan om tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter.

Teologiska högskolan Stockholm (THS) konstaterar att UKÄ i sitt preliminära yttrande anser att THS vad gäller "Område för examenstillstånd", "Nära anknytning till utbildning på forskarnivå", "Kvalitetssäkring" och "Infrastruktur" ges omdömet "Tillfredsställande". Vi kommenterar därför här inte vidare dessa områden.

Ifråga om två områden, "Lärarkapacitet och lärarkompetens", samt "Utbildningens utformning" ges däremot omdömet "Inte tillfredsställande".

Lärarkapacitet och lärarkompetens

Vi noterar och instämmer i bedömargruppens synpunkter att mänskliga rättigheter är ett flerveenskapligt ämne där det i stort sett är omöjligt att ha ett lärarlag som täcker in alla discipliner fullt ut. Vi bejakar även att ämnet folkrätt länge varit en kärna i mänskliga rättigheter och måste fortfarande betraktas som det. Av det skälet var en av högskolans båda utannonseringarna riktad mot folkrättskompetens.

För att på ett adekvat sätt svara upp mot högskolans – med UKÄ:s överensstämmande – önskemål om en sammansättning av lärarlaget som är tydligt kopplad till utformningen av utbildningen, har högskolan beslutat att anställa tre nya lärare, alla tre på minst 50 %. Denna rekryteringsprocess har resulterat i följande utökning av lärarkompetensen.

1. Docent Ulf Johansson Dahre, som var med vid intervjuerna på UKÄ, med utbildningsbakgrund dels i socialantropologi, dels i juridik med inriktning folkrätt och mänskliga rättigheter, har undervisat och forskat på olika universitet i mer än 20 år. Av de sakkunniga bedömdes han som den i särklass den mest meriterade för tjänsten "med inriktning mot folkrätt, gärna i kombination med statsvetenskap eller närliggande ämnen av relevans för undervisning och forskning inom mänskliga rättigheter".
2. Jur. dr. Katinka Svanberg, disputerad i folkrätt vid Juridicum, Stockholms universitet. Svanberg avslutar för närvarande sitt post dok projekt *Should There be a Responsibility Not to Veto in the UN Security Council in Cases of Grave Atrocities Committed Against Populations?* vid University of Miami Law School. Hon har främst undervisat i folkrätt på såväl grundnivå, som på masternivå vid Juridicum vid Stockholms universitet. Men Svanberg har även varit till universitetslektor i internationella relationer. Hon har tidigare undervisat vid THS i kursen *Mänskliga rättigheter, säkerhet och terrorism*. Vid sidan av sitt post dok projekt kommer hon i sommar, tillsammans med Ove Bring, ut med en ny utgåva av boken *FN-stadgan och världspolitik*. Av de sakkunniga bedömdes hon att vara lika klar tvåa av de sökande till lektorstjänsten inriktad mot folkrätt.
3. När det gäller den andra lektorstjänsten visade det sig att Jörgen Ödalen parallellt hade fått erbjudande om en tjänst utanför högskolesfären, med villkor som ingen högskola kan konkurrera med. Här gjordes då bedömningen att den sökande som på bästa sätt skulle komplettera den övriga kompetensen i lärarkollegiet var Linde Lindkvist, fil. dr. i mänskliga rättigheter vid Lunds universitet. Lindkvists expertis ligger i gränslandet mellan idéhistoria, internationell rätt och internationell politik. I sin forskning har han studerat samspelet mellan det politiskt-teoretiska tänkandet om mänskliga rättigheter och mänskliga rättigheter som politisk och rättslig praktik. I hans forskarutbildning ingick politisk teori, idéhistoria och statsvetenskap. Han har också undervisat på kurser med inriktning mot filosofi och idéhistoria både i Lund och på THS. Hans avhandling belönades med flera priser och antogs för utgivning av Cambridge University Press, *Religious Freedom and the Universal Declaration of*

Human Rights (juni 2017). Lindkvist har för närvarande ett projekt, *You Are the Hope for Our Future: Children's Rights in International Politics, 1978-1989*, finansierat av Vetenskapsrådet och är innevarande termin gästforskare vid Harvard Law School, och ska på halvtid i höst vara gästforskare vid The Eric Castrén Institute of International Law and Human Rights, Helsingfors.

I och med dessa tre rekryteringar har högskolan högst avsevärt breddat sin lärarkompetens och kan även därmed också ännu bättre tillgodose handledarkapaciteten och handledarkompetensen för examensarbeten. Självfallet kommer de genomförda rekryteringarna att successivt också påverka utbildningsprogrammets utformning, så att lärarnas specifika kompetens kommer att utveckla motsvarande aspekter av programmet.

Utbildningens utformning

Vi noterar UKÄ:s bedömning att alla formella krav som antal högskolepoäng, breddning och fördjupning och att kursplanerna utformats så att kraven i examensordning och högskolelag är uppfyllda, liksom att kraven för att nå examensmålen också är klart dokumenterade.

När det gäller den fråga som bedömargruppen ställer, om den tid och det antal högskolepoäng som satsas på praktik är det bästa valet för utbildning på masternivå, så tar högskolan till sig dessa synpunkter och har därför beslut om en justering av masterprogrammet.

Praktikkursen ersätts dels med en fördjupande kurs, *Folkrättsliga utmaningar i det internationella systemet*, dels med den idag fristående kursen *Mänskliga rättigheter, internationella relationer och social konflikt*, båda på 15 högskolepoäng. Den senare kursen är redan presenterad i tidigare insänt material. Den nya kursen bifogas. Genom denna förändring förstärks påtagligt det folkrättsliga inslaget i programmet, liksom studiet av hur rättigheter (som ESK-rättigheter) påverkas av det internationella systemets (asymmetriska) struktur, och vilka åtgärder som kan vidtas för att hantera effekterna av detta, så att rättigheter kan tillgodoses, exempelvis genom CSR-insatser.

Övriga synpunkter

Vi vill påpeka att högskolan innan en ansökan om tillstånd att utfärda masterexamen lämnades in, hade ett samtal med företrädare för UKÄ för att få klarhet om hur vi på bästa sätt skulle gå vidare i processen. Det gavs då exempel på att andra högskolor hade haft pågående rekryteringsprocesser, utan att det ansågs ha utgjort något hinder för ansökan. UKÄ hade i sin bedömning tagit hänsyn till detta och villkorat sin bedömning med hänsyn till resultatet av rekryteringen. Vi uppfattar att det är motsvarande som nu har skett, utifrån den nu förändrade process där UKÄ först kommer med ett preliminärt yttrande. Det ska också betonas att sedan 2008 har högskolan varit engagerad i masterutbildning i mänskliga rättigheter (tillsammans med Uppsala universitet 2008-2015). Det skulle inneburi en uppenbar risk för kompetensförlust att pausa utbildningen på avancerad nivå.

Mänskliga rättigheter är ett viktigt profilämne för högskolan som helhet. Det långsiktiga målet är att THS ska ha en helt komplett miljö inom mänskliga rättigheter, kandidat-, magister- och masterprogram samt forskarutbildning. Vi noterar att UKÄ anser att förutsättningarna på det stora hela är goda för en masterutbildning vid THS. Med de förstärkningar som nu beslutats om ifråga om lärarkompetens och lärarkapacitet, liksom justeringar av själva utbildningsprogrammet har de förhållanden som påpekats ifråga om "Lärarkapacitet och lärarkompetens" och "Utbildningens utformning" åtgärdats.

Bromma 2017-03-06
Owe Kennerberg
Rektor

MR5XX Folkrättsliga utmaningar i det internationella systemet, 15 hp

International challenges to international law, 15 Credits

Mänskliga rättigheter

Dagtid i Stockholm. Språk Svenska.

För anmälan kontakta studievägledare, anmälningskod: MR5XX

Behörighetskrav

Högskolestudier om minst 180 hp, där huvudområdet utgörs av minst 90 hp i mänskliga rättigheter eller ämne inom teologiskt, humanistiskt-filosofiskt, samhällsvetenskapligt, juridiskt huvudområde eller motsvarande, inklusive ett självständigt arbete om minst 15 hp. 60 hp mänskliga rättigheter på avancerad nivå. Kunskaper i svenska och engelska motsvarande vad som krävs för grundläggande behörighet till svensk högskoleutbildning på grundnivå.

Utbildningsnivå

Avancerad nivå - 500

Innehåll

I kursen fördjupas de folkrättsliga aspekterna av mänskliga rättigheter och ett antal aktuella och kontroversiella aspekter och diskussioner kring folkrätt och mänskliga rättigheter studeras. Teman som behandlas är exempelvis mänskliga rättigheter och genus, miljö, klimatförändringar, mänsklig säkerhet, humanitär intervention och skyldigheten att skydda (R2P), folkens rätt till självbestämmande, den internationella frihandelsregleringen, de internationella domstolarnas roll i implementeringen av mänskliga rättigheter, samt kritik av den juridiska mänskliga rättighetsstrukturen.

Efter kursen förväntas studenten:

- med hög grad av självständighet kritiskt identifiera och analysera det folkrättsliga systemet för skydd av mänskliga rättigheter
- kritiskt granska arbetet som utförs av mellanstatliga, statliga och icke-statliga aktörer för att skydda mänskliga rättigheter lokalt och globalt
- med hög grad av självständighet bearbeta frågan om hur diskursen om mänskliga rättigheter kan bli relevant i en global och mångkulturell värld
- presentera analyser av det internationella systemet för skydd av mänskliga rättigheter för en akademisk såväl som annan målgrupp i både tal och skrift.

Kurslitteratur

Baylis, John. 2017. *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations*. 7 uppl. Oxford: OUP Oxford (640 s).

Bisset, Alison. 2014. *Blackstone's International Human Rights Documents*. 9 uppl. Oxford: OUP Oxford (486 s).

Bring, Ove, & Svanberg, Katinka. 2017. *FN-stadgan och världspolitiken*. 4 uppl. Stockholm: Wolters Kluwer (ca 350 s).

Choudhury, Barnali, 2012. *Public Services and International Trade Liberalization: Human Rights and Gender Implications*. Cambridge: Cambridge University Press (380 s).

Human Rights and Climate Change. 2010. Red. Stephen Humphreys. Cambridge: Cambridge University Press (370 s).

Johansson Dahre, Ulf. 2015. *Mellan ord och handling: Globaliseringens konsekvenser för de mänskliga rättigheterna*. Lund: Studentlitteratur (152 s).

Knop, Karen. 2004. *Gender and Human Rights*. Oxford: Oxford University Press (272 s).

Smith, Rhona. 2015. *Textbook on International Human Rights*. 7 uppl. Oxford: OUP Oxford (448 s).

Ytterligare cirka 400 sidor väljs efter inriktning och i samråd med examinator.

Artiklar

Hurd, Ian. 2011. "Is Humanitarian Intervention Legal? The Rule of Law in an Incoherent World". I: *Ethics & International Affairs* vol. 25, nr 3. S. 293-313 (21 s).

Cairns, Edmund. 2014. "R2P and Humanitarian Action". I: *Global Responsibility to Protect* vol. 6, nr 2. S: 146-161 (16 s).

Sterio, Milena. 2015. "Self-Determination and Secession under International Law. The New Framework." I: *ILSA Journal of International & Comparative Law*. J. Int'l & Comp. L vol. 21. s. 293 -306, (13 s).

Aguirre, Daniel. 2005. "Corporate Social Responsibility and Human Rights Law in Africa". *Africa Human Rights Law Journal*. Vol. 5(2). S. 239-265 (27 s).

Hilpold, Peter. 2011. "WTO Law and Human Rights: Bringing Together Two Autopoietic Orders". *Chinese Journal of International Law*. Vol. 10 (2). S. 323-372 (50 s).

Kennedy, David. 2002. "The International Human Rights Movement: Part of the Problem?" *Harvard Human Rights Journal*. Vol 15. S. 101-126 (26 s).

Kapur, Ratna. 2006. "Human Rights in the 21st Century: Take a walk on the dark side". *Sydney Law Review*, Vol. 28. S. 665-687 (23 s).

Viljoen, F. 2011. "Human rights in Africa: normative, institutional and functional complementarity and distinctiveness". *South African Journal of International Affairs*. Vol. 18:2. S. 191-216 (26 s).

Yang, Chengming. 2013. "International Human Rights Law in Africa". *Chinese Journal of International Law*. Vol. 12(2). S. 441-443 (3 s).

Arbetsmaterial tillkommer

Lärare

Katinka Svanberg

Examinationsform

PM, Seminarier.

Betygsgrader

A, B, C, D, E, Fx, F.